

Byrådsavdeling for kultur, idrett og frivillighet

Kulturdepartementet
Postboks 8030 DEP
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
21/4135 - 11

Saksbeh.:
Bodil Rake Lystrup, 915 31 523

Dato:
20.01.2022

Forslag til ny arkivlov. Høringsuttalelse fra Oslo kommune

Vi viser til hørings sak fra Kulturdepartement datert 05.10.2021 med forslag til ny arkivlov. Vedlagt følger høringsuttalelse fra Oslo kommune vedtatt av byrådet i sak 1006/22.

Med vennlig hilsen

Grete Cecilie Knudsen
seksjonssjef

Bodil Rake Lystrup
spesialrådgiver

Vedlegg
Utkast til ny arkivlov. Høringsuttalelse fra Oslo kommune.

Byrådssak 1006/22

Utkast til ny arkivlov. Høringsuttalelse fra Oslo kommune.

Sammendrag:

I høringsuttalelsen vises det til at hovedinntrykket er at departementets lovforslag i stor grad innebærer en videreføring av grunnleggende aspekter ved dagens arkivlov. Det anser kommunen langt på vei å være en styrke. Samtidig påpekes det et stort behov for tilpasning av det samlede regelverket på arkivfeltet til dagens digitale arbeidsmåter. Ambisjonen er at loven skal være teknologinøytral og overordnet, og tilpasningen til digitale arbeidsmåter er nå i praksis henvist til forskriftsarbeid. Kommunen påpeker at så lenge dette arbeidet gjenstår, er det vanskelig å ta stilling til om lovutkastet i tilstrekkelig grad innebærer de endringene som gjør hensiktsmessig dokumentasjonsforvaltning og arkiv i en digital tid mulig innenfor rammene av lov og forskrift.

Saksfremstilling:

Kulturdepartementet har sendt på høring utkast til Lov om arkiva til offentlig organ og om Nasjonalarkivet (arkivlova). Loven skal erstatte arkivlova fra 1992. En utredning fra Arkivlovutvalet, NOU 2019: 9 *Fra kalveskinn til datasjø* og høringen til departementet av denne utgjør det sentrale grunnlaget for lovforslaget. Departementets forslag avviker i stor grad fra arkivlovutvalgets forslag til ny arkivlov.

Et hovedformål med lovutkastet er å oppdatere arkivpliktene slik at de er bedre tilpasset en forvaltning som i dag stort sett løser oppgavene ved hjelp av digitale verktøy og digitaliserte prosesser. Departementet går inn for å beholde hovedtrekkene i dagens arkivlov, men å tilpasse den til måten en moderne, digital forvaltning jobber på og skaper arkiv. Samspillet mellom arkivlova, forvaltningsloven og offentligelova holder fram som i dag.

Forslaget til ny arkivlov fastsetter prinsipper, gir rammer og legger overordnede føringer for arkivarbeidet i offentlige organer. Nærmere og mer detaljerte regler vil bli fastsatt i forskrift. Departementet legger til grunn at arbeidet med nye forskrifter vil skje fortløpende etter at loven har trådt i kraft. Forslag til nye forskrifter blir sendt på høring på vanlig måte.

Høringsfristen fra departementet er 14. januar 2022.

Innhenting av høringsinnspill

Byrådsavdeling for kultur, idrett og frivillighet har innhentet innspill til høringsuttalelsen fra Kulturetaten som er kommunens fagorgan på arkivområdet. Kulturetaten har igjen bedt om kommentarer fra alle virksomhetene.

Lover og regelverk, tidligere vedtak

Forslaget til ny arkivlov skal erstatte lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv (arkivlova). En utredning fra Arkivlovutvalet, NOU 2019: 9 *Fra kalveskinn til datasjø* har vært på høring. Oslo kommune avga høringsuttalelse til denne i byrådssak 1129/19.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Kulturdepartementet uttaler at slik forslaget til ny arkivlov er utformet, vil det ikke påføre det offentlige vesentlige økonomiske eller administrative byrder ut over det som følger av gjeldende rett. Lovutkastet fører videre hovedinnretningen på gjeldende lov, men tar en gjennomgang og gjør en oppdatering av arkivpliktene for en digital forvaltning. Utviklingen av nye arbeidsformer skjer raskt. Det er derfor behov for en mer moderne og digitalt tilpasset arkivlov med regelverk tilpasset dagens digitale oppgaveløsning og samarbeidsformer.

Vedtakskompetanse

Bystyret delegerte til byrådet å avgi høringsuttalelser på kommunens vegne, jf. vedtak 30.05.2001 i sak 218/01.

Byråden for kultur, idrett og frivillighet innstiller til byrådet å fatte følgende vedtak:

Byrådet avgir i henhold til delegert fullmakt følgende høringsuttalelse til Kulturdepartementets høring av utkast til ny arkivlov:

Oslo kommune vil innledningsvis vise til kommunens høringsuttalelse til NOU 2019:9 *Fra kalveskinn til datasjø. Ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver*. Kommunen fastholder i det vesentlige kommunens kommentar. På enkelte punkter har kommunen gjort nye vurderinger på bakgrunn av departementets endrede forslag til lovbestemmelser sammenlignet med utvalgets forslag, og departementets begrunnelser.

Generelt om lovforslaget

Hovedformål med lovkastet er å oppdatere arkivpliktene slik at det er bedre tilpasset en forvaltning som i dag stort sett løser oppgavene ved hjelp av digitale verktøy og digitaliserte prosesser. Oslo kommune er positiv til at det er tatt initiativ til en sterkt tiltrengt revisjon av arkivlova med tilhørende forskrifter. Kommunen oppfatter det som en styrke at lovforslaget er utformet som en rammelov basert på overordnede arkivfaglige prinsipper, der videre regulering gjøres i forskrift, da dette gjør videre utvikling og tilpasning enklere.

Kommunens hovedinntrykk av lovforslaget er at det i stor grad innebærer en videreføring av grunnleggende aspekter ved dagens arkivlov. Det er langt på vei en styrke. Det er samtidig stort behov for tilpasning av det samlede regelverket på arkivfeltet til dagens digitale arbeidsmåter. Ambisjonen er at loven skal være teknologinøytral og overordnet, og tilpasningen til digitale arbeidsmåter er nå i praksis henvist til forskriftsarbeid. Så lenge dette arbeidet gjenstår, er det vanskelig å ta stilling til om lovkastet i tilstrekkelig grad innebærer de endringene som gjør hensiktsmessig dokumentasjonsforvaltning og arkiv i en digital tid mulig innenfor rammene av lov og forskrift. Oslo kommune oppfatter at konsekvensene av digitalisering i liten grad er diskutert i høringsnotatet, og ser fram til oppfølging av dette gjennom forskriftsarbeidet som skal skje etter at loven er vedtatt.

Lovforslaget legger ikke opp til detaljerte definisjoner og konkret regulering av arbeidsprosessene til forvaltningen. Isteden blir det fastsatt grunnleggende arkivfaglige krav som forvaltningen skal følge, uansett hvilke måter det blir jobbet på, hva slags teknologi som blir brukt, og hva slags dokument og dokumentasjon som blir skapt. Oslo kommune ser på begrepsbruk og fraværet av definisjoner som et sentralt punkt i nytt lovutkast. Kommunen oppfatter at lovens begreper i liten grad er tilpasset den senere utviklingen i arkivfaget, og dokumentasjon som skapes og forvaltes i en digital tid. Ett eksempel er at begrepet «arkiv» synes å være brukt også om det som i internasjonal begrepsbruk, og etter hvert også daglig begrepsbruk på arbeidsfeltet, vanligvis omtales som «dokumentasjonsforvaltning», til forskjell fra «arkiv», som vanligvis brukes om aktiviteter og materiale på et senere tidspunkt i livssyklusen. Når begrepene samtidig ikke er definert verken i loven eller i høringsnotatet, skapes det rom for misforståelser. Er «arkiv» alt som dokumenteres eller alt som arkiveres? Hvis alt er arkiv blir det for eksempel vanskelig å skille mellom krav til håndtering av materiale som skal sikres for langtidslagring og avlevering, kontra materiale som har mer kortvarig verdi og som kan kasseres.

Oslo kommune mener det er helt nødvendig at det fremgår hvordan begrepene som benyttes i loven skal brukes, enten som definisjoner i lovteksten, eller at det fremgår tydelig av forarbeidene til loven hvordan begrepene skal forstås. Generelt anbefales en gjennomgang av begrepsbruken. Eksempler på opprydningsbehov er bruken av "dokumenteres gjennom arkiv" i § 1, "arkivere dokument" og "arkivere strukturert informasjon" i § 4 og i § 5 andre ledd skal hvert organ ha ansvaret for "dei delane av informasjonen som må reknast for arkiv". Begrepene arkivert, dokumentert, dokument, arkiv, informasjon brukes om hverandre uten at det er lett å forstå om valg av begrep har en betydning for hvordan en skal tolke innhold i bestemmelsene.

I dag er det fastsatt hva som ikke skal arkiveres, jf. arkivforskrifta § 14. Arkivplikten er således negativt avgrenset. Departementet foreslår at arkivplikten i stedet blir fastsatt som en positiv forpliktelse: Organet skal arkivere «dokument som er skapte eller mottekne som ledd i verksemda deira, og som har inngått i saksbehandlinga, eller som dokumenterer saksbehandling eller oppgåveløysing». Ved at arkivplikten blir angitt positivt, blir det samtidig etablert et presist behandlingsgrunnlag for personopplysninger. Oslo kommune støtter dette.

Oslo kommune mener ellers generelt at loven uttrykker for svake ambisjoner for vern av arkiv fra privat samfunnssektor, jf blant annet om formålsparagrafen nedenfor. Kulturdepartementet foreslår at loven skal hete «Lov om arkiva til offentlege organ og om Nasjonalarkivet (arkivlova)». Allerede tittelen varsler det vi mener er en uheldig innsnevring av formål og ambisjon. Vi anbefaler at loven får navnet «Lov om arkiv og dokumentasjon».

Nedenfor kommenteres enkelte kapitler og paragrafer nærmere.

Høringsnotatet punkt 2 Formålet med ny arkivlov

Til § 1 Formål

Oslo kommune ser det som positivt at formålsbestemmelsen i dagens lov videreutvikles og at rettstrygghet og demokratisk kontroll med forvaltningen vektlegges. Formålsbestemmelsen i dagens lov sier at formålet er å sikre arkiv, mens departementets forslag til ny lov legger vekt på formålet med både å skape og sikre arkiv. Dette er positivt. I lovutkastet i NOU 2019:9, § 1 ble også samtidens og ikke bare ettertidens behov for arkiv vektlagt. Kommunen savner dette i departementets lovforslag.

I dagens lov er ikke formålsparagrafen begrenset til offentlig arkiv, men handler generelt om arkiv med «monaleg kulturelt eller forskingsmessig verdi eller som inneheld rettsleg eller viktig forvaltningsmessig dokumentasjon». Dagens formålsparagraf kan slik også omfatte privatarkiv. Forslag til ny formålsparagraf omfatter ikke privatarkivenes verdi som kilde for rettigheter, offentlig samtale, grunnlag for forskning eller kilde til historisk kunnskap. Lovutkastets formålsparagraf omfatter videre ikke kulturell verdi eller kulturarvsperspektivet, det ser ut til å ha blitt byttet ut med "kilde til historisk kunnskap". Oslo kommune mener disse momentene kan oppfattes som en uheldig innskrenkning av formålet med arkivloven.

Høringsnotatet Punkt 3 Verkeområde. Arkivstyresmakta

Til § 2 Verkeområde for føresegner for offentlege organ

Forvaltningsloven, offentleglova og arkivlova står i tett sammenheng med hverandre. Arkivlovas virkeområder er imidlertid i dag smalere enn de to andre lovenes. Etter gjeldende arkivlov er det bare offentlige organ som er organisatoriske deler av stat eller kommune som har arkivplikt etter arkivlova. Arkivlova pålegger ikke private virksomheter plikt til å danne arkiv eller å gi de fra seg til offentlige myndigheter slik som offentlige organ. Private virksomheter som fatter enkeltvedtak eller gir forskrift faller også utenfor. Dette gjør at det i dag er færre virksomheter som er omfattet av arkivlova enn av forvaltningsloven og av offentleglova. Alle virksomheter som er omfattet av offentleglova, plikter imidlertid å føre journal etter arkivlova med forskrifter. Dette følger ikke av arkivlova, men offentleglova. Gjennom offentleglova har således bestemmelsene i arkivforskrifta om journalføring fått et videre virkeområde enn arkivlova ellers. Både offentlige og private virksomheter, i de fleste sektorer og på de fleste samfunnsområder, er også underlagt ulike dokumentasjonsplikter i særlovgivningen.

Arkivlovutvalet foreslo i NOU 2019:9 en til dels omfattende utvidelse av arkivlovens virkeområde, og gikk inn for at alle virksomheter som er omfattet av offentleglova, også skulle ha arkivplikt. Utvalget foreslo at private rettssubjekter som utøver offentlig myndighet, har de samme avgrensningene som offentleglova og forvaltningsloven. Oslo kommune stilte seg i høringsuttalelsen til arkivlovutvalgets forslag generelt positiv til utvidelse av virkeområdet.

Kulturdepartementet foreslår i høringsnotatet å utvide virkeområdet så det overlapper med forvaltningsloven, og ikke offentleglova. Selvstendige rettssubjekt får arkivplikt når de fatter enkeltvedtak eller utsteder forskrift. Det foreslås forskriftshjemmel for fastsettelse av nærmere bestemmelser. Departementet mener at arkivlovutvalgets forslag til utvidelse av virkeområdet vil generere mange nye arkivpliktige organer i kommunesektoren, og at utvalget ikke har gjort rede for hvilke økonomiske og administrative konsekvenser forslaget vil ha for kommunene. Oslo kommune er i utgangspunktet enig i departementets vurdering av og begrunnelse for at konsekvenser av en full utvidelse ikke er tilstrekkelig utredet, og at man derfor ikke går videre med forslaget, men vil komme med enkelte bemerkninger til utvalgets forslag.

Selvstendige rettssubjekter som ikke utøver offentlig myndighet i form av å fatte enkeltvedtak eller fastsette forskrifter, f.eks. rettssubjekt som er hel- eller deleide av kommuner eller fylkeskommuner, eller utfører oppgaver på vegne av det offentlige, vil med departementets forslag ikke være omfattet av arkivlova. Departementet uttaler at det er et spørsmål om, og i hvilken utstrekning, innføring av arkivplikt for selvstendige rettssubjekter som utfører

oppgaver for det offentlige, for eksempel i utdanningssektoren, med fordel kan løses gjennom bestemmelser i særlovgivningen. Oslo kommune vil generelt bemerke til dette at det godt kan tenkes at det innebærer fordeler å løse det slik. Kommunen vil likevel peke på faren for fragmentering og lite oversiktlig arkivregelverk, og stiller dessuten spørsmål ved Kulturdepartementets og Riksarkivarens virkemidler for å sikre hensiktsmessig og tilstrekkelig regulering dersom dette overlates til den enkelte sektor. Det henvises i høringsnotatet også til at oppfølging og tilsyn da vil skje ved den enkelte sektormyndighet. Dette innebærer i praksis en reduksjon av Riksarkivarens myndighet og forutsetter potensielt arkivfaglig kompetanse hos en rekke sektormyndigheter.

Oslo kommune vil for øvrig vise til kommunens høringsuttalelse til NOU 2019:9: «Det er tett kobling mellom arkivlova, forvaltningsloven og Offentleglova. Når det er lagt fram utkast til to nye lover, og den tredje er under evaluering, er det av stor viktighet at regelsettene ses i sammenheng, slik at det ikke oppstår regler som regulerer det samme, og som i tillegg kan ha ulikt innhold.» Kommunen vil gjenta oppfordringen om å vurdere hvordan pågående lovarbeid og utredninger, samt lov- og regelverksendringer, kan samordnes og koordineres. Oslo kommune er enig med departementet i at det kan være tjenlig at arkivlova har de samme avgrensningene i offentliglova og forvaltningsloven. Kommunen merker seg at man vil komme tilbake til dette i forbindelse med eventuelle endringer i virkeområdet til forvaltningsloven.

Oslo kommune vil også påpeke at kommunen er av den oppfatning at det må lovfestes bestemmelser som sikrer at offentlige tjenester blir dokumentert når selve tjenesteproduksjonen skjer ved hjelp av private aktører. Både kommunens og tjenestemottakerens behov for dokumentasjon vil være det samme uavhengig av om den kommunale tjenesten leveres i egen regi av kommunen selv eller av en privat virksomhet på vegne av kommunen. Kommunen mener derfor at det offentlige tjenestetilbudet bør dokumenteres på lik linje, uavhengig av om tjenesten i sin helhet er levert av det offentlige eller om hele eller deler av den er levert av private aktører. Dette behøver ikke innebære noen utvidelse av virkeområdet, men kan innebære en bestemmelse som presiserer offentlige organers plikt til dokumentasjon av egne tjenester også når tjenesten til sluttbruker leveres av privat aktør.

I høringsnotatet viser Kulturdepartementet til at kommunene selv kan sørge for slik dokumentasjon, for eksempel ved å fastsette krav i konkurransegrunnlaget ved anskaffelse av tjenesten. Oslo kommune mener dette bør være en lovfestet forpliktelse, slik at rettsikkerheten til den enkelte tjenestemottaker ivaretas uavhengig av hvilken kommune vedkommende bor eller mottar offentlige tjenester i.

Til § 3 Nasjonalarkivet

Oslo kommune er positiv til departementets forslag om at Arkivverket endrer navn til Nasjonalarkivet. Begrepet gir assosiasjoner til samfunnsdokumentasjon i vid forstand, og institusjonen vil sidestilles med Nasjonalbiblioteket og Nasjonalmuseet.

Når det gjelder bestemmelsen om Nasjonalarkivets uhindrede tilgang til opplysninger fra Folkeregistret, gjør vi oppmerksom på at også andre offentlige arkivdepotordninger har det samme behovet for slik tilgang, og oppfordrer til at arkivloven sikrer slik hjemmel også for andre depotordninger.

Høringsnotatet Punkt 4 Arkivansvaret for offentlige organ

Til § 4 Arkivplikt for offentlige organ

Om arkivplan, jf. § 4 andre ledd

Departementet foreslår at offentlige organ skal ha en arkivplan som viser hva arkivet til virksomheten omfatter, og hvordan det er organisert. Videre foreslås det at departementet kan gi forskrift om innholdet i arkivplanen. I nåværende arkivforskrift er arkivplan slått sammen med internkontroll i § 4. Etter første ledd kreves det at alle offentlige organer skal ha en ajourført arkivplan, og etter andre ledd må den øverste ledelsen i organet sikre at arkivarbeidet inngår i organets internkontroll. Kommuner og fylkeskommuner er etter kommunelovens kapittel 25 underlagt krav til internkontroll. For å sikre en mest mulig helhetlig tilnærming til internkontroll i kommuner og fylkeskommuner kan bestemmelsene som regulerer dette med fordel samles ett sted. Oslo kommune vil derfor foreslå at kravene til internkontroll med arkivarbeidet viser videre til allerede etablerte krav i annet lovverk, slik som i kommuneloven § 25-1.

Om journalføring og registrering av metadata, jf. § 4 tredje ledd bokstav d

Arkivlovutvalget foreslo til dels omfattende endringer i gjeldende ordning på dette området. Utvalget foreslo blant annet at journalføring ikke kunne forsvares ut fra arkivfaglige hensyn siden den i hovedsak ivaretar hensynet til offentlighet og innsyn, og at slike bestemmelser derfor eventuelt kunne tas inn i offentleglova.

Kulturdepartementet uttaler på sin side at journalføring ikke først og fremst ivaretar arkivhensyn, men kan på den andre siden heller ikke se at arkivlovutvalget dokumenterte at journalføring er en så belastende og ressurskrevende arbeidsoppgave at den av den grunn bør oppheves. Departementet har valgt å videreføre de bærende elementene i dagens system, medregnet plikten til journalføring med justeringer for å fange opp nye behov som følge av digitaliseringen og den teknologiske utviklingen. Det er pekt på at fremtidige løsninger må legge til rette for en automatisert produksjon av metadata, om det nå skal skje gjennom journalføring eller på annen måte. Reguleringen av dette hører etter departementets vurdering bedre hjemme i arkivloven enn i offentleglova. Departementet foreslår derfor at den nærmere reguleringen av dette gjøres i forskrift til arkivloven, jf. forslag til § 4 tredje ledd.

Oslo kommune er positiv til at journalføring sidestilles med annen registrering av metadata i lovteksten, og at nærmere utforming av regelverk henvises til forskrift.

Høringsnotatet punkt 4.4.10 Særlege krav til system for automatisert rettsbruk

Arkivlovutvalget har foreslått en bestemmelse som regulerer automatiserte rettsavgjørelser.

Departementet ser at det kan være gode grunner til å stille spesielle krav til automatiserte avgjørelser på vegne av forvaltningen. Departementet har likevel lagt til grunn at arbeidsdelingen mellom arkivloven og forvaltningsloven, og mellom arkivloven og særlovgivningen, skal føres videre som i dag. Det er slik departementet ser det, ikke *arkivfaglige* hensyn som tilsier at det bør stilles ekstra krav til systemer for automatisert rettsanvendelse. Departementet peker bl.a. på at når saksbehandleroppgaver blir overlatt til et system for automatisert rettsbruk, er det et ansvar for vedkommende virksomhet/sector å se til at saksbehandlingen fortsatt er forsvarlig, og at den holder mål både forvaltningsmessig og juridisk. Departementet ser det derfor slik at krav som skal ivareta denne typen hensyn, passer bedre i forvaltningsloven og/eller særlovgivningen. Det vises bl.a. til Forvaltningslovutvalgets utredning (NOU 2019: 5) om temaet.

Oslo kommune er enig med departementet i at hensynene som skal ivaretas i forbindelse med automatisert rettsanvendelse, best ivaretas utenfor arkivloven. Behov for harmonisering av reglene ble som tidligere nevnt blant annet også påpekt i høringsuttalelsen fra kommunen til NOU 2019:9.

Høringsnotatet punkt 4.4.11 Ansvar for fellesløsninger

Til § 5 Ansvar for arkivpliktig informasjon i felles system

Departementet foreslår en bestemmelse om plassering av arkivansvar der ulike organ samarbeider i felles løsninger der det blir dannet arkiv. Oslo kommune er positiv til at ansvar for arkivpliktig informasjon i felles system reguleres i forslaget til ny lov. Samtidig vil vi påpeke at loven gjerne kan harmoniseres med andre lignende bestemmelser, slik som bestemmelsene i personvernforordningen om behandlingsansvarliges plikter ved felles behandlingsansvar.

Vi vil også peke på at vel så viktig som en avtale mellom virksomheter som benytter felles system, er avtale mellom virksomheter som bruker systemet og den som eier, forvalter, administrerer og drifter systemet. I tillegg er det vesentlig at det stilles krav til systemdokumentasjon og funksjonalitet som sikrer det enkelte organs muligheter til i praksis å ivareta ansvaret for at egen dokumentasjon håndteres i samsvar med lova.

Til § 7 Forbud mot å føre arkiv ut av landet

Oslo kommune mener tittelen på denne paragrafen kan oppfattes som misvisende, da bestemmelsen åpner for utførelse av arkiv under visse forutsetninger. Oslo kommune imøteser forskrift om lagring av digitale arkiv i EØS-området.

Høringsnotatet punkt 5 Bevaring og kassasjon

Til § 8 Kassasjon av arkiv

I de senere årene har vi fått mange bestemmelser i særlovgivningen om plikt til å «slette» personopplysninger, uten at forholdet til kassasjonsforbudet i arkivloven har vært avklart. Departementet foreslår på denne bakgrunnen en bestemmelse som presiserer at kassasjonsforbudet i arkivloven går foran sletteplikten, der det ikke klart går frem i særlov at personopplysningene skal destrueres. Oslo kommune stiller seg positiv til dette.

Kommunen vil samtidig påpeke at det kan være behov for å være enda tydeligere på dette punktet slik at det klart fremgår om det er bevaringspåbud eller plikt til å slette som skal gjelde, og i hvilke tilfelle de ulike vil gjelde. Dette blir spesielt relevant ved praktisk gjennomføring av bevarings- og kassasjonsvurderinger som gjøres av både arkivskapere og arkivdepoter. Forslaget til § 8 utfordrer begrepet sletting, dvs. om det er snakk om sletting betyr å fjerne opplysninger fra ett systemet, men opplysningene fortsatt eksisterer et annet sted, eller er det snakk om permanent sletting (tilintetgjøring) der opplysninger destrueres permanent. Et krevende og uklart regelverk kan i verste fall medføre uhjemlet kassasjon dersom lovteksten medfører usikkerhet. Dette vil også være relevant med merbevaringsvurderinger som kommuner og fylkeskommuner er pålagt å gjøre etter Riksarkivarens forskrift kapittel 7.

Oslo kommune vil videre påpeke at det er risiko for at slettebestemmelser i særlover ikke er tydelige nok på hva sletting innebærer, om opplysningene skal slettes som i betydning kasseres (tilintetgjøres), eller om de skal utilgjengeliggjøres, men bevares og avleveres til arkivdepot. Dersom bestemmelsen videreføres som foreslått er bestemmelsen om at Nasjonalarkivet skal høres før eventuelle slettebestemmelser tas inn i særlover, svært viktig.

Høringsnotatet punkt 7 Behandling av personopplysninger

Arkivlovutvalget foreslo i NOU 2019:9 en rekke bestemmelser om personvern i utvalgets lovutkast. Departementet følger ikke opp dette.

Oslo kommunen støtter departementets vurderinger som er gjort knyttet til at behandling av personopplysninger i all hovedsak ikke særreguleres i ny arkivlov, men at regler for behandlingen følger av GDPR og personopplysningsloven.

Høringsnotatet punkt 8 Tilgjengeliggjøring av arkiv og innsyn

Utvalget har foreslått egne regler om tilgjengeliggjøring av arkiv. Tilgjengeliggjøring er et hovedmål ved bevaring av arkiv.

Tydelige regler om forholdet mellom den foreslåtte og utvidede dokumentasjonsplikten for forvaltningen, og innsynsretten for allmennheten ble forutsatt i kommunens høringsuttalelse til NOU 2019:9. Behovet for revisjon av enkeltbestemmelser dersom utvalgets forslag får gjennomslag, ble også kommentert.

Utvalget har imidlertid ikke foreslått egne regler om taushetsplikt og innsynsrett hos arkivinstusjoner i arkivlova. Hvilke regler som gjelder, må en finne svar på andre steder. Ut fra departementets beskrivelser av rettstilstanden er kommunens inntrykk at dette i dag er en kompleks og sammensatt problemstilling. Noen ganger kan det være vanskelig å ta stilling til hvilken lov som gjelder for innsynsvurderingen i avleverte arkiver, og/eller ta stilling til de ulike kriteriene for innsyn.

Arkivverket er som offentlig organ omfattet av forvaltningsloven, og taushetsplikten gjelder derfor. Arkivverket er også omfattet av offentleglova, og alle kan dermed be om innsyn i saksdokumenter hos arkivverket. De ulike sektorene som avleverer arkiv til arkivdepot, er som regel nøye regulert gjennom særlovgivning, og de har ofte også egne bestemmelser om taushetsplikt og innsyn. Det er ikke særskilt fastsatt at slike regler skal gjelde også etter at arkivene er avlevert til arkivdepot. Taushetsplikten kan derfor etter omstendighetene bortfalle etter 60 år, tidligere, senere eller uten utløpsfrist. Særlovgivningen kan i dag også gi en videre skjønnsmessig adgang til å gi innsyn i dokumenter i for eksempel straffesaker – også taushetsbelagte opplysninger – for eksempel til media, enn det som følger av forvaltningsloven og offentleglova. Reglene om dette kan være uklare og kan reise mange og vanskelige tolkingsspørsmål.

Innsynsspørsmål blir håndtert noe forskjellig i Arkivverket og i kommunal sektor. I motsetning til det som gjelder for de statlige arkivene, blir ikke de kommunale arkivene lagt under råderetten til et annet organ ved avleveringen. Råderetten over arkivene ligger fortsatt hos «kommunen.» At råderetten over arkivene ikke blir overført til en annen juridisk person, kan likevel ha som konsekvens at regelverket til arkivskaperen i større grad blir lagt til grunn ved krav om innsyn hos kommunale arkivdepot, og at innsynskravet blir sendt over til og avgjort av vedkommende sektororgan.

For opplysninger som er i kommunale arkiv, kan Justis- og beredskapsdepartementet, når det finner det forsvarlig og etter samtykke fra Kulturdepartementet, delegerer myndighet til Riksarkivaren. Slike delegeringsvedtak er foreløpig ikke gjort. En konsekvens av dette er at kommunale arkiv er underutnyttet som forskningsressurs fordi saksbehandlingen blir tungvinn og departementene er uvant med dette.

Departementet mener at hensynet til forutsigbarhet og at det generelt er en fare for forskjellsbehandling og vilkårlig saksbehandling uten tydelige regler på dette området, tilsier en nærmere regulering. Regulering av taushetsplikt i arkivloven skal sikre at kryssende krav og hensyn blir balansert. Det vil derfor ikke være mulig å unngå at det oppstår kompliserte skjønnsmessige vurderinger ved behandling av innsynskrav.

Oslo kommune er enig med departementet i at det bør være mulig å unngå kompliserte juridiske vurderinger knyttet til lovvalg. Kommunen er også enig med departementet i at taushetsplikten i forvaltningsloven som hovedregel bør gjelde, og at det bør ryddes i hvor lenge taushetsplikten gjelder for ulike type opplysninger i de ulike lovverkene.

Høringsnotatet punkt 10.4.4 Utgreiing av eige digitaliseringstilsyn, klagerett for massemedia

Arkivlovutvalget foreslo en egen klagerett etter arkivloven for massemedia. Departementet følger ikke opp forslaget til klagerett for massemedia.

Kommunen uttalte bl.a. i sin uttalelse til NOU-en at det er «*helt nødvendig med en helhetlig og grundig utredning, herunder om formålet med klageretten kan oppnås på annen måte.*» Oslo kommune legger, i likhet med departementet, til grunn at det vil være mer formålstjenlig med rettsavklaring i form av veiledning fra Nasjonalarkivet og som følge av tilsynsvirksomheten. Presse og media har gjennom sin tradisjonelle virksomhet en viktig rolle i å følge med på forvaltningen og avdekke og påpeke brudd på regelverket. Brudd vil kunne meldes inn til Nasjonalarkivet som kan følge opp saken og eventuelt også gi pålegg. Saken kan også tas opp med overordnet organ.

Høringsnotatet punkt 12 Privatarkiv

NOU 2019:9 diskuterte privatarkivfeltet grundig og la til grunn tydelige ambisjoner for dette feltet. Oslo kommune mener at Kulturdepartementets utkast til ny lov i for liten grad innebærer ambisjoner for innsatsen med arkiv fra privat samfunnssektor.

I høringsnotatet fra departementet legges det til grunn at det nå gjøres mye bra arbeid med privatarkiv regionalt. Arkivverket tar imidlertid ikke lenger ansvar for privatarkiver med regional tilknytning som tidligere ville vært tatt hånd om av Statsarkivene. Med avskaffelsen av Statsarkivene som aktive regionale aktører, har oppgavene på privatarkivfeltet for andre regionale arkivinstitusjoner økt. Fylkeskommunal samordning og samarbeid om privatarkiver er dermed blitt enda viktigere.

Oslo kommune anbefaler at det lovfestes en rolle for fylkeskommunen på dette området, slik NOU 2019:9 la opp til. Vi anbefaler også at departementet vurderer en mulighet for å lage én eller flere hjemler som åpner for å forskriftsfeste arbeid med dokumentasjon og arkiv fra privat samfunnssektor.

Til § 15 Ansvar for oversyn og rettleiing

Paragrafen innebærer blant annet at Nasjonalarkivet skal holde oversikt over verneverdige privatarkiv. Dette punktet er en videreføring av tilsvarende bestemmelse i gjeldende lov. Dette følges i dag ikke opp i praksis. Arkivverket har utarbeidet Bevaringsplan for privatarkiv i Arkivverket, der en stor mengde nasjonalt sentrale private aktører er identifisert. Denne planen har ikke til formål å identifisere regionalt verneverdige arkiver som ikke naturlig vil bli tatt vare på gjennom Arkivverket. Oversikt over verneverdige privatarkiv regionalt overlates til bevaringsinstitusjoner i de enkelte fylkene, og det legges opp til at det holdes oversikt over disse gjennom de fylkesvise bevaringsplanene. Hvordan dette ansvaret skal ivaretas bør reguleres i forskrift.

Byrådsavdeling for kultur, idrett og frivillighet, den 13.01.2022

Omar Samy Gamal

Byrådet tiltrådte innstillingen fra byråden for kultur, idrett og frivillighet

Byrådet, den 20.01.2022

Raymond Johansen

Vedlegg:

1. Høring - ny arkivlov
2. Høringsliste arkiv(1976222)
3. Høringsnotat